

De nationale landskabsinteresser



Styrelsen for Grøn
Arealomlægning og Vandmiljø

1. Landskab og geologi som nationale interesser
2. Tilsyn
3. Planbestemmelser
4. Herregårdslandskaber
5. Statslige energiparker landskabet
6. Vejledning og inspiration
7. Visualisering

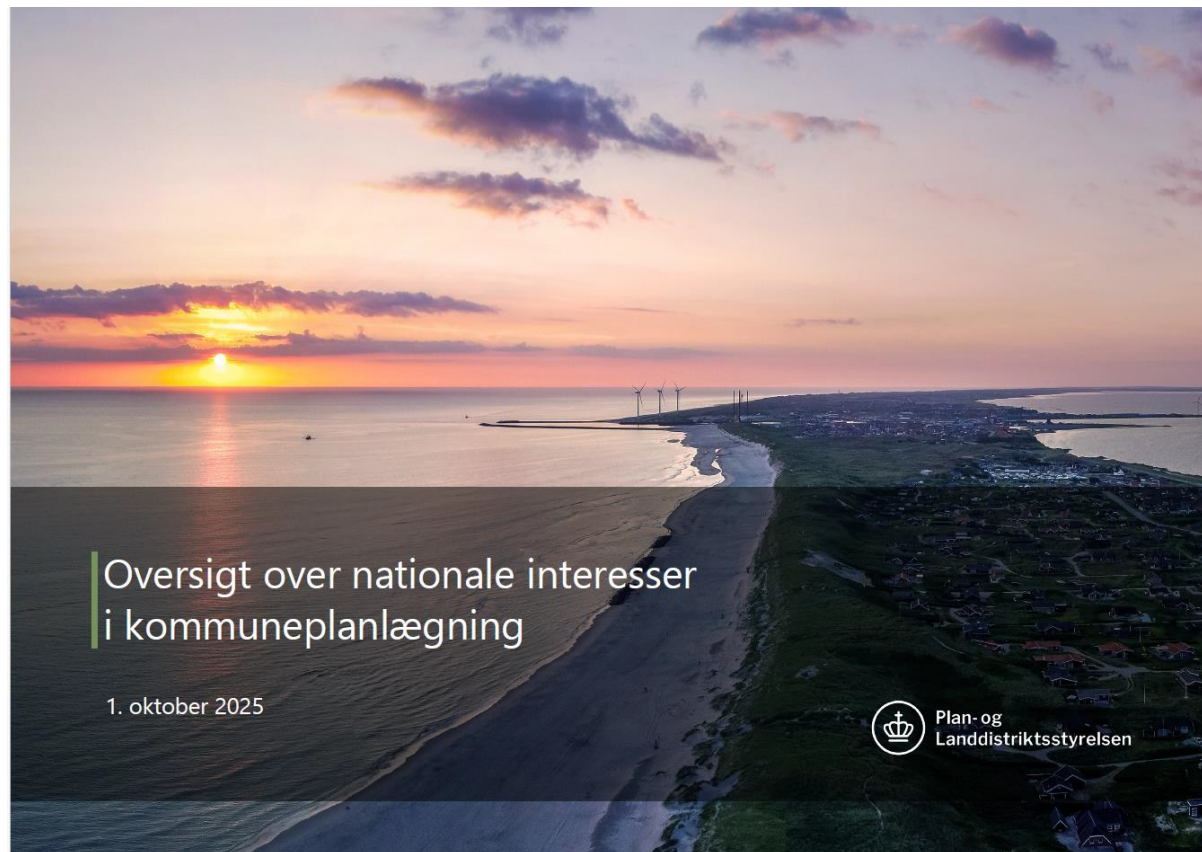
Kolding og Sorø
26. juni 2026
Lis Jensen

Nationale interesser

Landskab og geologi

Det er en national interesse, at

- ✓ kommunernes planlægning af det åbne land er med til at sikre de værdifulde landskaber fortsat udgør en **væsentlig samfundsmæssig værdi**
- ✓ de geologiske interesser fortsat afspejler væsentlige træk af landets dannelse
- ✓ der **generelt** er fokus på, hvordan nye elementer udformes og placeres, så de kan bidrage til den landskabelige oplevelse.



Vedvarende energianlæg

Det er en national interesse, at der sikres arealer til udbygning af vedvarende energianlæg,

- ✓ der kan planlægges for **vindmøller og solceller i udpegede herregårdslandskaber** med mindre disse vurderes at være af en særlig kvalitet (Ansvarlig myndighed: SGAV)
- ✓ der kan planlægges for statslige **energiparker**, som bidrager til den grønne omstilling og Danmarks sikkerhed (Ansvarlig myndighed: Plan- og Landdistriktsstyrelsen).

Tilsyn: Landskab

Det er en national interesse, at

- ✓ bevaringsværdige landskaber og større sammenhængende landskaber **udpeges, sikres og bevares**
- ✓ de udpegede landskabers karakteristiske **landskabstræk** og **landskabsoplevelser** fastholdes og styrkes, herunder de natur- og kulturgeografiske samt visuelle værdier.

SGAV fører tilsyn med planforslag:

- ✓ at der som **udgangspunkt ikke planlægges** for bebyggelse og anlæg (eller reducere) i de udpegede landskaber, som forringer de landskabelige interesse.



De landskabelige værdier knytter sig til de mest karakteristiske og oplevelsesrige landskaber af høj kvalitet, f.eks. kyster, ådale, skove, bakker og slettelandskaber

Tilsyn: Geologi

Det er en national interesse, at

- ✓ sikre de geologiske formationer og særlige geologiske værdier i de nationale geologiske interesseområder og de nationale kystlandskaber.

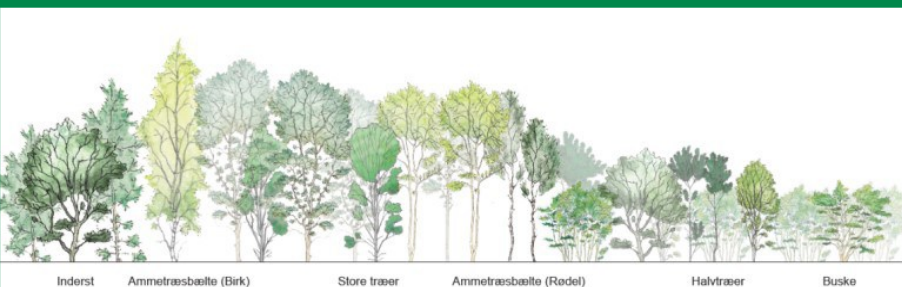
SGAV fører tilsyn med planforslag;

- ✓ at planlægningen for bebyggelse, gravning, anlæg og beplantning ikke udvisker eller forringer oplevelsen af områdernes indbyrdes overgange og sammenhænge og/ eller sløre værdifulde profiler, herunder kystprofiler.



De geologiske interesseområder afspejler væsentlige træk af landets geologiske dannelse og de geologiske processer, der fortsat omformer landskabet

Planbestemmelser



Kommuneplanens retningslinjer sikrer

- at solcelleanlæg ikke forringer karakteristiske og oplevelsesrige landskaber
- at solcelleanlæg ikke slører geologiske dannelsesformer eller ødelægger geologiske formationer. Se PL § 11a, stk. 1, nr. 16

Rammer sikrer lokalplaner stemmer overens med kommuneplanen

- arealanvendelse og bebyggelsesforhold
- hensynet til landskab varetages
- minimumshøjde og –tæthed på beplantningen i udvokset stand og bevaring af eksisterende beplantning
- hvordan den afskærmende beplantning skal fungere året rundt. Se PL § 11, stk. 2, nr. 3

Lokalplanbestemmelser sikrer

- artssammensætning mht. ammetræer samt løvfældende og stedsegrønne træer og buske
- at beplantningen skal vedligeholdes og genplantes
- at solenergianlægget fjernes, når anlægget ikke længere er i drift. Se PL § 15, stk. 2, nr. 12

Herregårdslandskaber

Solceller og vindmøller i udpegede herregårdslandskaber

- Kommunerne har mulighed for, men ikke pligt til, at planlægge for opstilling af vindmøller og solceller, selv om det udpegede landskab karakteriseres som et herregårdslandskab af en særlig kvalitet, - men det *kan* medføre en statslig indsigelse.

Der kan af andre grunde vurderes at være tale om et værdifuldt landskab af national interesse



*Planlovens § 11 b, stk. 5:
"Dette gælder dog som udgangspunkt ikke, hvis det pågældende landskab kan karakteriseres som et herregårdslandskab eller godslandskab af en særlig kvalitet"*

Herregårdslandskaber

Herregårdslandskab af særlig kvalitet

- Guldborgsund: Skørringe, VE-park, ca. 356 ha sol
- Viborg: Tjele Gods, VE-park, 788 ha sol, vind, biogas, PtX mv., heraf 98 ha HL + dallandskab
- Odder: Rathlousdal, 45 ha vind. HL + dallandskab
- Faxe: Jomfruens Egede, 160 ha sol

Herregårdslandskab

- ✓ Faaborg-Midtfyn: Stjernegård. 164 ha sol
- ✓ Faaborg-Midtfyn: Sandholm. 134 ha sol
- ✓ Aarhus: Vosnæs. Tre 150 m vind. HL + kystlandskab
- ✓ Kalundborg: Lerchenborg. 54,5 ha sol. HL + kystlandskab



Herregårdslandskaber

Rathlousdal herregårdslandskab

1. Odder Kommune udlægger ramme til teknisk anlæg, ca. 45 ha i et bevaringsværdigt landskab.
2. SGAV vurderer, at der er tale om et herregårdslandskab af en særlig kvalitet og et dallandskab af national landskabsinteresse.
3. SGAV anmoder Ministeren for byer og landdistrikter om at gøre indsigelse.
4. ?
5. Odder Kommunes byråd vedtager at udtage vindmølleområdet.



Dalens naturprægede karakter, de småbakkede dalsider og skovenes rumlige afgrænsning af dalen tilfører en særlig rumlig og visuel oplevelsesværdi. Dette forstærkes flere steder ved, at dalen opleves med en helt lukket karakter og uden visuelle forstyrrelser. Herregårdslandskaberne tilfører en særlig værdi til landskabet i form af landskabernes sammenhængende karakter og særlige kulturhistorie

Ejerlavet lever op til det klassiske østdanske herregårdslandskab som kulturtype. Kendetegnet af en udtalt repræsentativ karakter med en anseelig park, monumenter, velarrangerede jordtilliggende, store enge, veldrevne agre, vidtstrakte skove samt infrastruktur, bebyggelse og alléer, der relaterer sig mod hovedgården.



Statslige energiparker

- Med afsæt i lov om statslige energiparker har kommunerne bedre mulighed for at planlægge for vindmøller, solceller og tilknyttet erhverv på arealer udpeget som områder med nationale landskabs- og geologiinteresser, idet udbygningen af vedvarende energi vejer tungt i den samlede afvejning.
- Muligheden for at udpege en statslig energipark på arealer omfattet af nationale landskabs- og/eller geologiinteresser beror altid på en konkret vurdering af de relevante forhold, idet de hensyn, der varetages ved etablering af energiparker, skal afvejes over for de hensyn, der varetages af planloven § 11 a, stk. 1, nr. 16 og 17



*Det fremgår af lovens § 3, stk. 1, nr. 2, at et område ikke kan udpeges til statslig energipark, hvis de nationale interesser **taler afgørende imod det.***

Energiparker



Eksempler, hvor nationale landskabsinteresser taler afgørende imod udpegning som statslig energipark , jf. lovbemærkningerne:

- *Områder af **helt særlig kvalitet**, herunder f.eks. kystlandskaber uden anden væsentlig bebyggelse eller andre karakteristiske landskabstyper, hvor tekniske anlæg væsentlig vil forringe de helt særlige bevaringsværdier.*

Det kan have betydning, om en statslig energipark alene berører mindre dele af områder med nationale interesser.

Desuden vil nationale interesser i nogle konkrete områder kunne tale afgørende imod visse typer af anlæg, f.eks. vindmøller eller høj erhvervsbebyggelse, men ikke for andre typer af anlæg, f.eks. lavere solcelleanlæg.

Alt efter de konkrete omstændigheder og forhold vil nationale interesser i **nogle tilfælde** kunne tale afgørende imod placering af en statslig energipark i et område, mens **der i andre tilfælde vil skulle foretages en tilpasning ift. areal, omfang og placering**, for dermed at sikre, at nationale interesser ikke taler afgørende imod en udpegning som en statslig energipark.

6 udpegede statslige Energiparker

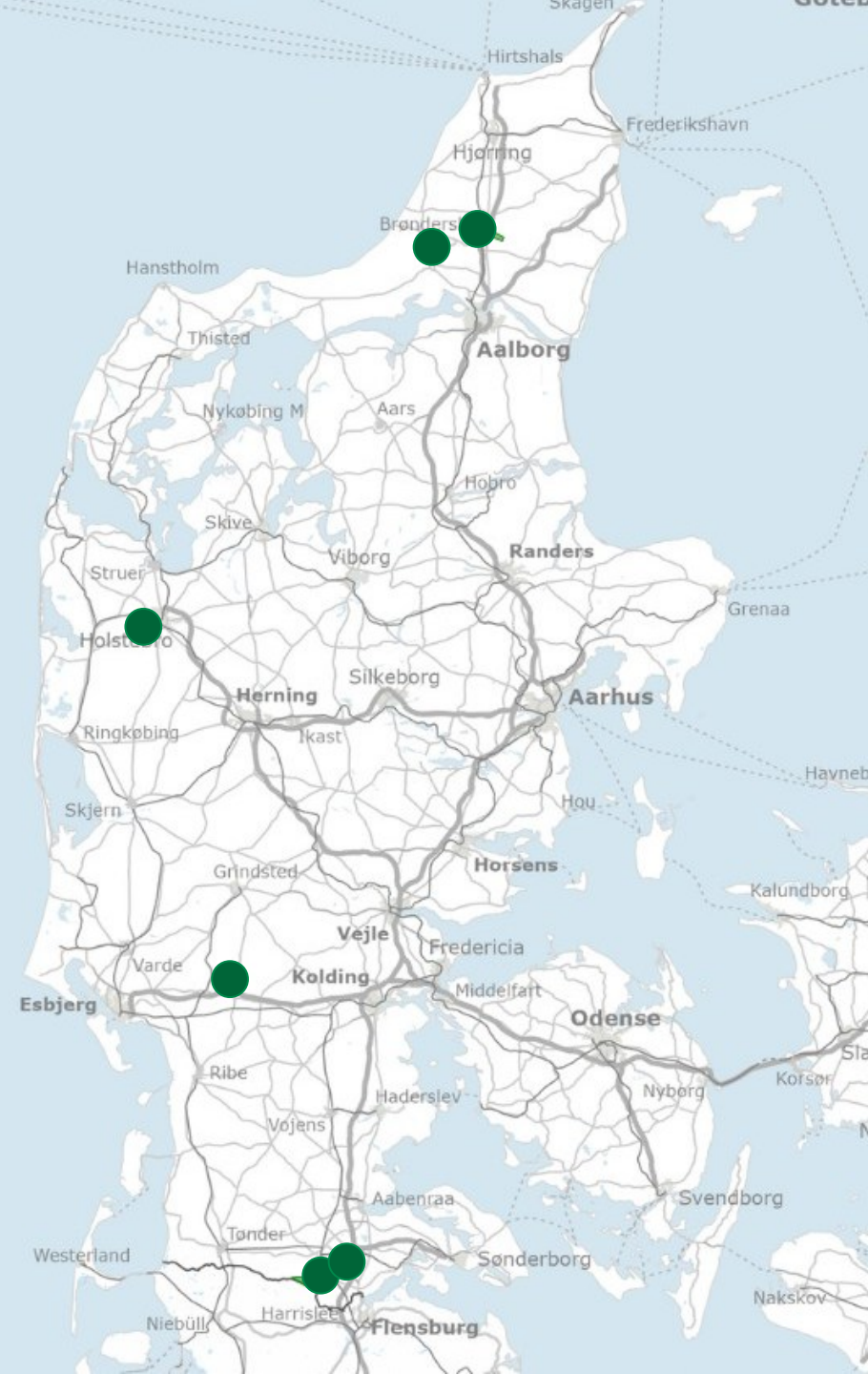
(status 12.05.2026)

Overlap med nationale interesser - landskab og/eller geologi:

- Rendbæk og Toftegård, Jammerbugt Kommune
- Idomlund energipark, Holstebro Kommune
- Holsted energipark, Vejen Kommune

Ingen overlap med nationale interesser - landskab og geologi:

- Eggebæk, Aabenraa Kommune
- Bølåvej, Aabenraa Kommune
- Brønderslev energipark, Brønderslev Kommune



Inspiration



Solcellevejledningen

- ✓ 1. del beskriver gældende ret og lovgivningskrav
- ✓ 2. del beskriver og udfolder de væsentligste beskyttelses- og benyttelsesinteresser.

Landskab

I kommuneplanlægningen lægger planloven vægt på tre forhold:

- ✓ Beskyttelse af de bevaringsværdige landskaber,
 - ✓ Beskyttelse af de større sammenhængende landskaber
 - ✓ Generel sikring af, at byggeri og anlæg ikke forringer landskabet.
-
- ✓ Retningslinjer og rammer kan sikrer, at solcelleanlæg ikke forringer karakteristiske og oplevelsesrige landskaber. Kan også sikre at solenergianlægget fjernes, når anlægget ikke længere er i drift.

Inspiration

Solcelleeksempelsamling

- fokuserer på konkrete løsninger og afvejsninger i planlægningen for solcelleanlæg



Indledning	4
Kommunens udpegninger i kommuneplanen	6
1. Fauna og natur	8
2. Multifunktionalitet.....	12
3. Landskabshensyn	16
4. Herregårdslandskab.....	20
5. Planlægning i teknisk præget område	24
6. Hurtig nettilslutning	28
7. Planlægning på tværs af kommunegrænser	32

Følgende to eksempler er tilføjet samlingen i december 2025

8. Grundvandsbeskyttelse og naturtiltag.....	36
9. Placering nær motorvej	42

Energiaftalen fra 2018

- ✓ plan- og miljølovgivningens krav
- ✓ fokus på bl.a. boliger, natur og landskab

Landskabelige bevaringsværdier

- ✓ De landskabelige bevaringsværdier kan sløres eller forsvinde, hvis der fx etableres vindmøller i bevaringsværdige landskaber.

Afstand mellem vindmøllegrupper

- ✓ Vurderingen af hvor vidt den landskabelige påvirkning anses for ubetænkelig:
 - ✓ landskabelige **terrænforhold**
 - ✓ **landskabs- og kulturelementer**
 - ✓ andre **tekniske anlæg**
 - ✓ den **samlæde** landskabsmæssige oplevelse.

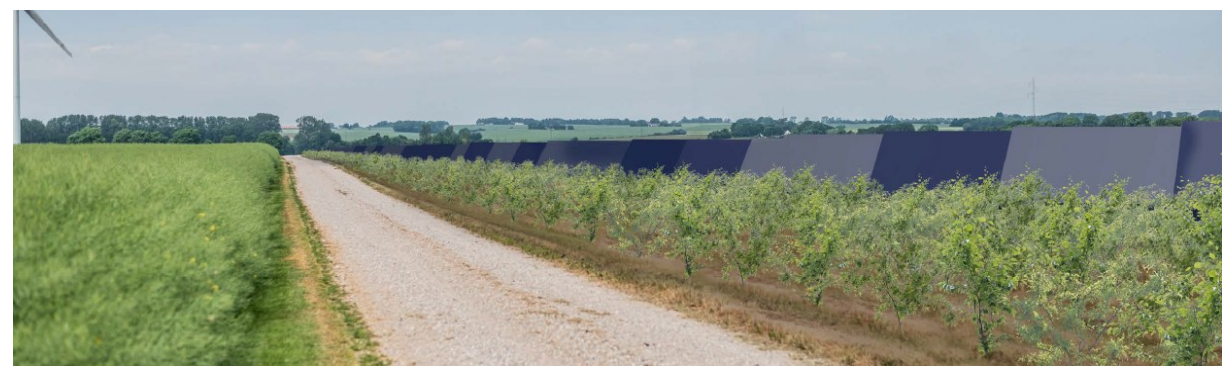
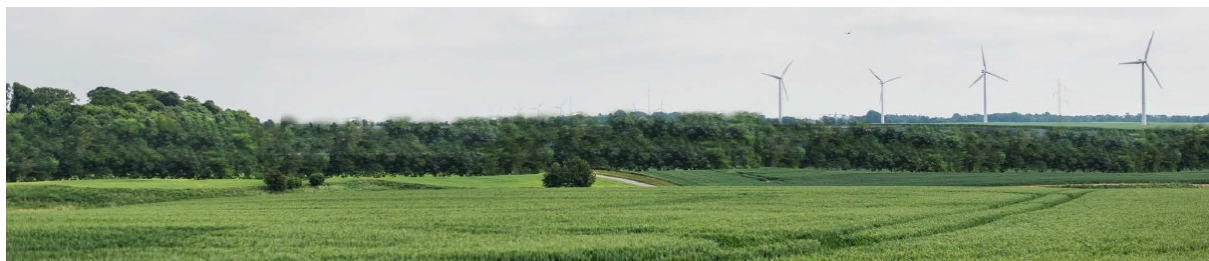
Synlighed i landskabet

- ✓ Et **letopfatteligt geometrisk mønster** i opstillingen af vindmøllerne, og en tydelig orden i landskabsbilledet kræver som udgangspunkt, at alle møller i en opstilling er ens i forhold til model, størrelse og udseende.

Vejledning om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller



Visualisering som værktøj



Visualisering af før-/eftersituationen er et redskab

- vurdere synlighed og påvirkning
- beslutte anlæggets udformning.

Visualiseringen baserer sig på planforhold, kortanalyse, landskabsanalyse og fotos. Det kan konstateres, hvordan et anlæg vil syne i landskabet set på kort, mellemlang og lang afstand.

